

การบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

สุวิดา แสงประดับ*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเบตง โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา 2 กลุ่ม ได้แก่ คณะผู้บริหารฝ่ายการเมือง และคณะผู้บริหารฝ่ายข้าราชการประจำ จำนวน 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 หลัก ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้และยึดปฏิบัติตามหลักนิติธรรมได้ระดับหนึ่ง มีความโปร่งใสพอสมควร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ดี และมีความรับผิดชอบพอสมควร โดยสรุปการบริหารงานเทศบาลเมืองเบตงโดยรวมเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ในส่วนของปัญหาในการบริหารเทศบาลเมืองเบตง คือ 1) เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบ และกฎหมายที่ปฏิบัติ 2) ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับส่วนราชการเท่าที่ควร 3) ช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนยังมีน้อย สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารของเทศบาลเมืองเบตง คือ 1) ควรส่งเสริมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับ 2) สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงาน และมอบหมายงานให้ชัดเจน 3) ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบกระบวนการทำงานมากขึ้น 4) เพิ่มช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการแก่ประชาชน 5) จัดอบรมสร้างจิตสำนึกให้แก่เจ้าหน้าที่ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล องค์กร ประสิทธิภาพ

* สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น 123 มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002 อีเมล chaba_mob@hotmail.com

Administrative Organization with Good Governance A Case Study: Muang Betong Municipality, Betong District, Yala Province

Suwida Sangpradub*

Abstract

The purposes of this study are to explore the problems and to outline the developmental plan for the good governance administration of Betong City Municipality. Data were obtained by means of open-ended interview questions, asking about the six characteristics of good governance administration. The research samples were 12 political and public administrators of Betong City Municipality. Results revealed that, in general, the good governance characteristics were employed among the administrative personnel of Betong City Municipality at an acceptable level. The administrative people employed the good governance administrative characteristics: Following the Rule of Law, Transparency, Participatory and Effective and Efficient at a moderate level. Problems in employing the good governance administration included 1) the personnel did not have sufficient knowledge related to rule of law; 2) there was not sufficient cooperation from the public people; and 3) there were not sufficient channels to get public opinions to support the good governance administration. Suggestions for improvement of the good governance administration of Betong City Municipality obtained from the study included: 1) all levels of personnel at Betong City Municipality should be educated on rule of law in the city municipality; 2) the sense of job responsibility should be stimulated and specific jobs should be clearly allocated to the personnel; 3) people should be more involved in decision making and assessing process of the municipality responsibilities; 4) there should be more and better channels for communication with the public; and 5) the municipality personnel should be educated and trained in using the resources at their most potentials.

Keywords : Principles of good governance, Organization, Efficiency

* Department of Local Government, The Master of Administration, College of Local Administration, Khon kaen University, 123 Khon kaen University, Amphur Muang, Khonkaen 40002, Thailand. E-mail: chaba_mob@hotmail.com

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในสี่ทศวรรษที่ผ่านมา แม้ว่าจะได้รับผลสำเร็จหลายประการ ดังเห็นได้จากการขยายบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ท่ามกลางการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารและเงินทุนอย่างรวดเร็วกว้างขวางในยุคโลกไร้พรมแดน ได้เกิดกระแสตื่นตัวในสิทธิ หน้าที่ และค่านิยมใหม่ๆ กระจายไปทั่วโลก ก่อให้เกิดกระแสผลักดันเรียกร้องให้การบริหารจัดการประเทศต้องคำนึงถึงความเป็นประชาธิปไตย การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน การพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าประเทศไทยจะได้วางรากฐานการบริหารจัดการประเทศภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมานับตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนมาถึงการมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนหลักการและเจตนารมณ์ที่มุ่งเพิ่มระดับความเป็นประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ มีการกระจายอำนาจและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศอย่างกว้างขวางมากขึ้น ถือเป็นการวางรากฐานประชาธิปไตยอย่างมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาลไว้อย่างครบถ้วน ทั้งในเชิงโครงสร้างกลไก และกระบวนการ แต่การพัฒนาที่ผ่านมา ก็ยังไม่สามารถส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการประเทศปรับเปลี่ยนสู่การมีระบบธรรมาภิบาลอย่างแท้จริงได้ คงเป็นเพียงการปรับเปลี่ยนในเชิงรูปแบบที่ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงในทุกระดับ แม้จะเริ่มเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ก็ยังไม่เพียงพอและไม่เอื้อให้เกิดการสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการประเทศ เพราะธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยเสริมให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะเปิดให้ประชาชนมีเสรีภาพ การพัฒนาภายใต้เศรษฐกิจเสรีนิยม มีความเป็นธรรมให้ทุกภาคส่วน สร้างค่านิยมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะความเป็นธรรม ความเสมอภาค และมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาที่สร้างความเป็นธรรม และความสันติสุขในสังคมไทย พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 มาตรา 52 ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชน (ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์, 2543)

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญ จึงต้องมีหลักการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยการบริหารงานยึดหลักธรรมาภิบาล

วิธีการ

การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเลือกแบบจำเพาะเจาะจงและใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มข้าราชการฝ่ายการเมือง และกลุ่มข้าราชการฝ่ายประจำ จำนวน 12 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (key informants) โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก

ผล

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองเบตง ปลัดเทศบาล และหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลเมืองเบตง รวมทั้งสิ้น 12 คน เทศบาลเมืองเบตง ได้อาศัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 หลัก ดังนี้

1. หลักนิติธรรม

เทศบาลเมืองเบตง การดำเนินงานของเทศบาลเป็นการดำเนินการตามวิธีการปกครอง กล่าวคือ ในการบริหารได้ยึดหลักตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการ ถือปฏิบัติในการบริหารงานหรือดำเนินการต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ฝ่ายบริหาร คือ ส่วนกลางให้อำนาจปฏิบัติตามกฎหมาย

2. หลักคุณธรรม

เทศบาลเมืองเบตงได้ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นแบบอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติในด้านการให้บริการ

3. หลักการมีส่วนร่วม

เทศบาลเมืองเบตง มีความตระหนักในภาระหน้าที่และการให้บริการแก่ประชาชน ได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการบริหารขององค์กร โดยการส่งเสริมให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น และความต้องการ เพื่อพัฒนาคนให้มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

4. หลักความโปร่งใส

การดำเนินงานเทศบาลเมืองเบตง ได้กำหนดนโยบายที่ชัดเจนว่า จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเทศบาลต้องการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างจิตสำนึกการร่วมเป็นเจ้าของให้เกิดแก่ประชาชนในท้องถิ่น

5. หลักความรับผิดชอบ

เทศบาลเมืองเบตง มีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อชุมชน และสังคม มีความมุ่งมั่นและตั้งมั่นในนโยบายที่แถลงไว้กับประชาชนในการบริหารงานเทศบาล โดยคณะผู้บริหารปัจจุบันได้ยึดหลัก “รอบรู้ รวดเร็ว ริเริ่ม มีคุณภาพควบคู่คุณธรรม” ในการบริหารงานเทศบาลเมืองเบตงก็ได้ปฏิบัติกิจกรรมทุกด้าน เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างสูงสุด

6. หลักความคุ้มค่า

เทศบาลเมืองเบตงเป็นองค์กรอิสระ มีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น การบริหารจัดการและพัฒนาความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีความมาตรฐานการครองชีพที่ดีเทียบเท่าสังคมเมืองให้กับประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนาทุกๆ ด้าน และการทำงานอย่างมีคุณธรรม โปร่งใส มีส่วนร่วม สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุดและเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดผลคุ้มค่ามากที่สุด

อภิปรายผล

1. เทศบาลเมืองเบตง ต้องให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรให้มากขึ้น ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการมีส่วนร่วม เพราะประชาชนบางกลุ่มยังให้ความร่วมมือกับเทศบาลน้อย

2. ควรจัดระบบในองค์กรอื่นๆ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการผนึกความร่วมมือกันเพื่อให้การตรวจสอบเป็นไปโดยทั่วถึงและรวดเร็ว

3. รัฐควรกำหนดให้มีแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน

4. เทศบาลต้องสร้างระบบการบริหารการพัฒนา เพื่อให้การบริการที่รวดเร็ว เสมอภาค และเป็นที่ยอมรับของประชาชนให้มากที่สุด ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีโอกาสและมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล ควรมีระเบียบและตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมและจริยธรรม

การบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สรุปผลการศึกษา คือ ด้านหลักนิติธรรม จากการศึกษาพบว่า การออกเทศบัญญัติตามระเบียบ กฎหมาย และเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ในด้านหลักคุณธรรม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ การจัดสรรงบประมาณครอบคลุมทุกชุมชน มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการก่อสร้าง

ที่มีความเข้มแข็งตัวให้กับประชาชน ส่วนหลักการมีส่วนร่วม เทศบาลได้มีการแต่งตั้งประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดซื้อ จัดจ้าง หลักความโปร่งใส มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานทุกขั้นตอน สำหรับหลักความรับผิดชอบ ด้านบุคลากรได้ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพบุคลากรของตนเองให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพสูงสุด และหลักความคุ้มค่า ในการจัดทำโครงการจะเน้นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและเป็นโครงการที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ากับงบประมาณ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ ชีระมณี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาตรวจสอบนิพนธ์ต้นฉบับ และนางสาวชนิสรา ไมตรีจร นักวิชาการเงินและบัญชี ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำการศึกษาอิสระ จนทำให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2546) การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. [ออนไลน์].

ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2556, จาก : http://www.ocsd.go.th/projctet_good.as

ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์. (2543). กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี.

กรุงเทพฯ : บพิตรการพิมพ์.